

ERIVAJADUSTEGA NOORTE KOOList TÖÖLE SIIRDUMINE

Poliitikauringute Keskus Praxis
Hanna-Stella Haaristo

POLIITIKAUURINGUTE KESKUS

CENTER FOR POLICY STUDIES

EESMÄRK JA METOODIKA:

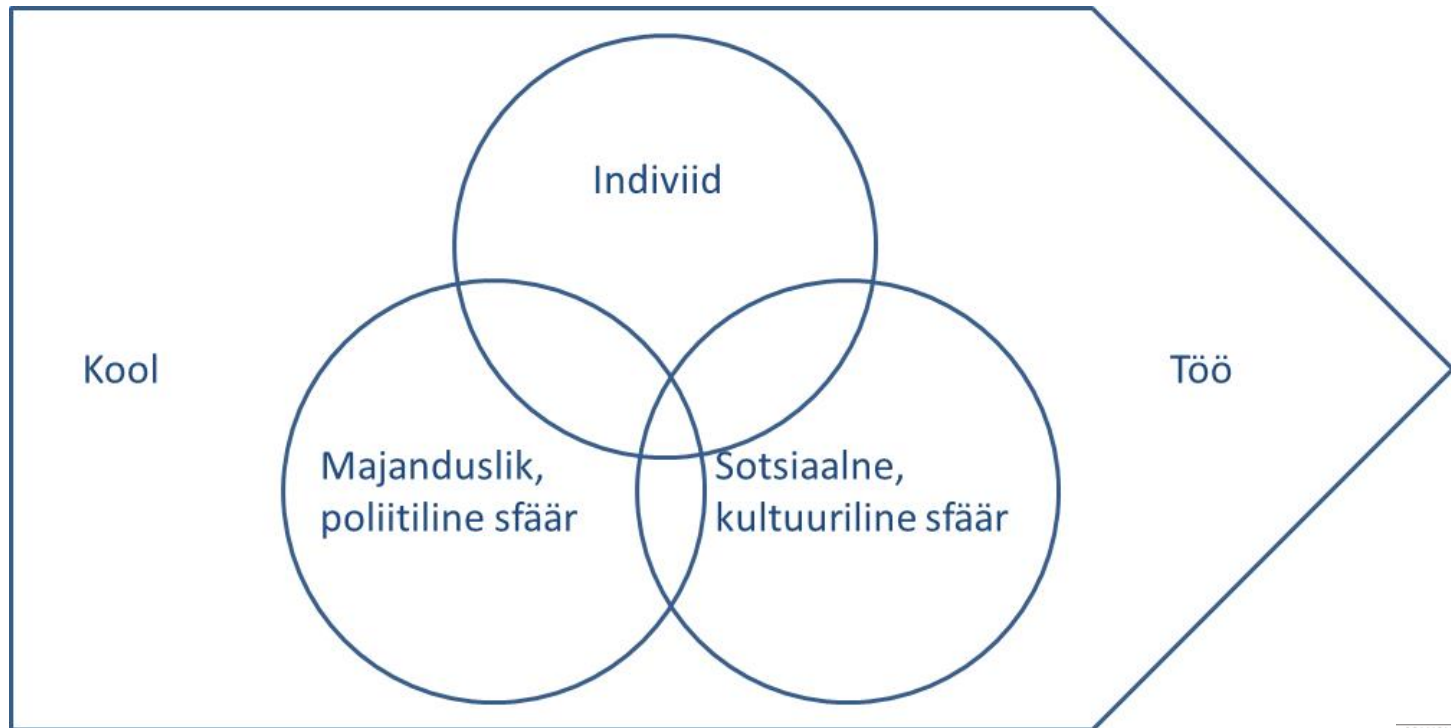
Eesmärgid:

- Anda ülevaade tänasest olukorrast puudest või terviseseisundist tuleneva erivajadustega noorte koolist tööle liikumisel
- Selgitada välja, millised on peamised takistused ja kitsaskohad
- Leida võimalikud lahendused takistuste ületamiseks

Metoodika:

- Teaduskirjanduse ülevaade
- Dokumendianalüüs
- Intervjuud 25 haridusliku erivajadusega noorega, kes on hiljuti omandanud või omandamas kutse- või kõrgharidust
- Fookusrühmad ja rühmaintervjuud õppeasutuste esindajate, tööandjate ja vanematega

TEISTE RIIKIDE KOGEMUSED: Noore koolist tööle siirdumine sotsiaalses kontekstis

Allikas: DeLuca jt 2012

TEISTE RIIKIDE KOGEMUSED: üleminekuplaanide koostamine ja rakendamine

Parima praktikana toetab üleminekut:

- üleminekuplaani koostamine ja siirdumisprogrammis osalemine;
- oskuste ja teadmiste arendamine, tasemeõppes ja tööpraktikas osalemine, sotsiaalsete ja psühholoogiliste oskuste arendamine jm;
- töökogemuse omandamine, sotsiaalne tugi, sh suured ja selged ootused erivajadusega noorele, noori kaasavad hoiakud ja sotsiaalne toetus.

Individaalne üleminekuplaan:

- koostatakse ja viiakse ellu noore aktiivselt osalusel;
- hinnatakse individuaalselt iga kindla noore õppimist, töötamist, iseseisvat toimetulekut takistada võivaid või võimaldavaid tegureid,;
- hindamine ja plaani koostamine on korduv, et seada ja kohandada eesmärgid, muuta sekkumisi, millega siirdumist toetatakse, ning hinnata eesmärkide poole pürgimist, ning
- plaani koostamise eesmärgiks on tegelike muutuste saavutamine, selleks vajadusele toetavate tegevuste ja toetavate sekkumiste kogumi planeerimine ja rakendamine.

VÄLJAKUTSE:

Individuaalsete üleminekuplaanide koostamine ja rakendamine

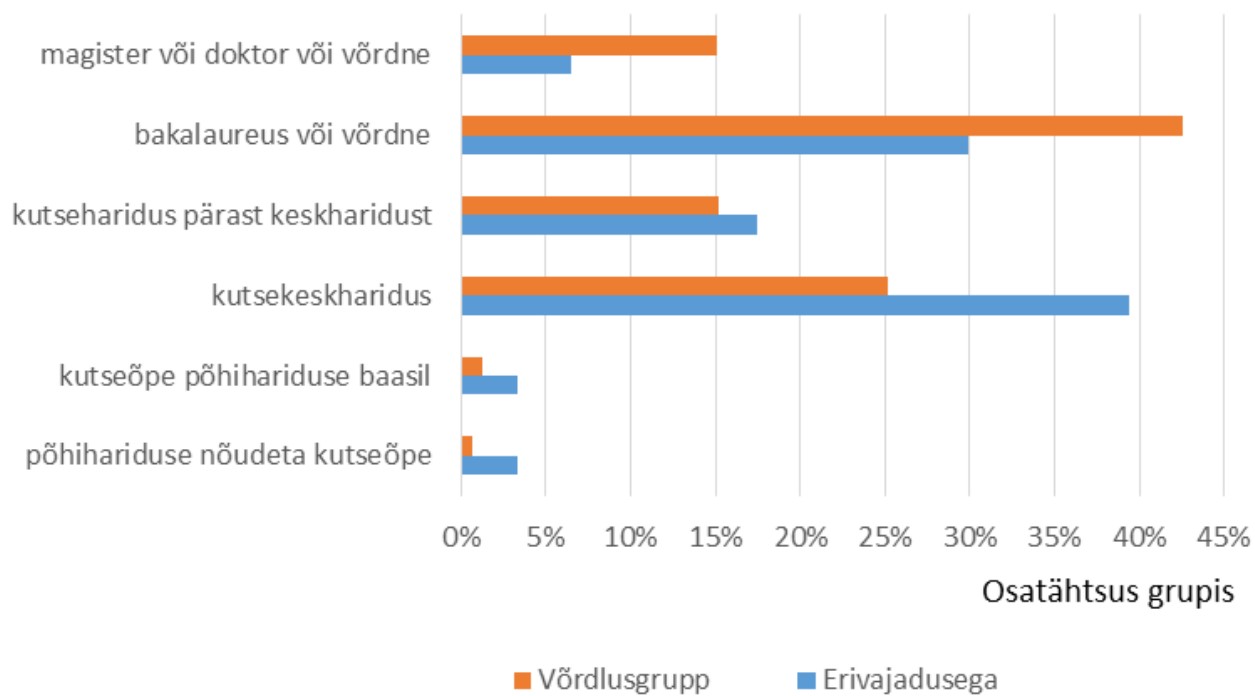
- Tagada kõigile erivajadustega õppuritele kutsehariduses individuaalse üleminekuplaani koostamine ja rakendamine (HTM)
- Soodustada oluliste osapoolte (õppeasutused, KOV, vanemad ja lähedased, Eesti Töötukassa ja tööandjad) võrgustumist, et koguda ja vahendada üleminekuplaanide parimat praktikat (HTM)
- Luua kord, kuidas üleminekuplaan liigub koos noorega õppeasutuste ning tuge ja abi pakkuvate asutuste vahel (HTM, Töötukassa)

VÄLJAKUTSE:

Võrdväärsete võimaluste tagamine kvaliteetse hariduse omandamise huvides

- Tagada erivajadustega noortele kvaliteetne karjäärinõustamine juba üldhariduse tasemel (põhikooli lõpus),
- Koolide aktiivsem roll õpilase ja võimalikku praktika- või töökohta pakkuva tööandja kokku viimisel, sh aktiivsemalt pakkuda ja arendada kaitstud töö ja praktika tegemise võimalusi kooli juures (õppeasutused)
- Tagada õpetajakoolituses (sh täiendkoolituses) erivajadustega õppijate vajaduste märkamise, nendega arvestamise ja nende toetamise käsitlemine (HTM)
- Tagada erivajadustele vastavad ja ligipääsetavad elukoha- ja transpordivõimalused (KOV)
- Eesti Töötukassal teha märksa rohkem koostööd õppeasutustega, et toetada noorte tagasipöördumist haridusse.

Kuni 30-aastased kutse- ja kõrgkooli lõpetajad aastatel 2006-2012 viimase lõpetatud hariduse järgi

VÄLJAKUTSE:

Tööandjate teadlikkus erivajadustega noorte sihtgrupist ja vajadustest

- Töötukassal tuleks pakkuda proaktiivselt teavitustegevusi tööandjate teadlikkuse suurendamiseks, sh
 - levitades positiivset praktikat ja toetades võrgustike toimimist
 - nõustades tööandjaid üldiselt sel teemal
 - nõustades tööandjaid konkreetsedel juhtudel
 - tagades nn tagasiside mehhanismi koolidele pakkudes neile järjepidevalt infot, mis aitaks erivajadustega noori paremini ette valmistada tööturul osalemiseks.
- Otsida-luua võimalusi kaitstud töö ja praktika pakkumiseks neile noortele, kes kohe avatud tööturule ei suuda siirduda – ka sel viisil saavad tööandjad sihtgrupiga nõo turvalise kontakti, mis võib pakkuda noortele võimalusi siirduda avatud tööturule (õppeasutuste, Töötukassa ja tööandjate koostöös).

VÄLJAKUTSE:

Individaalsete erivajadustega arvestamine tööd vahendades ja toetavaid meetmeid pakkudes

- Luua HTM-i, SoM ja Töötukassa koostöös võimalus, et koolis koostatud erivajadustega noore individuaalne üleminekuplaan liiguks õppeasutusest (koos noorega) Töötukassasse;
- Tagada erivajadustega noortele varane kokkupuude Töötukassa võimalustega (Töötukassa ja õppeasutused)
- Töötukassas nn üldteenuste osutamisel pöörata järjepidevalt tähelepanu erivajadustega noorte individuaalsetele vajadustele;
- Erivajadustega noored võivad vajada usalduslikku isikut, kes nõustab ja toetab neid tööellu siirdumise järel mitme aasta vältel ja töökohavahetuse korral.

KOKKUVÕTVALT:

Peamised väljakutsed:

- Individuaalse ülemineku toetamine (üleminekuplaanid);
- Võrdväärsete võimaluste tagamine hariduses osalemiseks;
- Tööandjate teadlikkuse suurendamine;
- Individuaalsete vajadustega arvestamine töö vahendamisel.

Peamised lahendused:

- ✓ Vähendada killustatust ja suurendada koostööd erinevate osapoolte vahel
- ✓ Tagada järjepidev tugivõrgustik haridusest tööellu siirdumisel
- ✓ Suurendada erinevate osapoolte teadlikkust erivajadustest ja nendega arvestamise võimalustest

UURING LEITAV:

<http://www.praxis.ee/tood/erivajadustega-noorte-siirdumine-koolist-toole/>

KÜSIMUSED:

Hannastella.Haaristo@praxis.ee

Eesti Töötukassa